

Latvijas klīniskais personības tests: pētījuma rezultāti (BIOMEDICINE Nr.5.8.2.).

Doc. Dr. psych. **Viktorija Perepjolkina**

Doc. Dr. psych. **Jelena Koļesnikova**

Prof. Dr. psych. **Kristīne Mārtinsone**

Vadošais pētnieks Dr. med. **Ainārs Stepens**

Pētījuma rezultātu atspoguļojums publikācijās

- Perepjolkina, V., Koļesņikova, J., Mārtinsone, K., Stepens, A., & Rancāns, E. (pieņemts publicēšanai). *Utility of Pathological Personality Traits in Predicting Suicidal Ideation in Civil, Military and Clinical Sample*. NATO-CSO-HFM-272 SYMPOSIUM On Military Suicide Prevention.
- Ļevina, J., Perepjolkina, V., Mārtinsone, K., Mihailova, S., Jeļena Koļesņikova, J. (pieņemts publicēšanai). *The relationship between anomia and maladaptive personality traits*. *Proceedings of the 6th International Interdisciplinary Scientific Conference "Society. Health. Welfare: Living in the World of Diversity: Social Transformations, Innovations, Solutions*, 23rd – 25rd November 2016. (būs indeksēts datubāzē Web of Science)
- Perepjolkina, V., Kolesnikova, J., Mārtinsone, K., Stepens, A. & Rancans, E. (2017). *Criterion-based validity of the Depression scale of Latvian clinical personality inventory*. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*. Volume I, May 26th-27th, 603-616. Rēzekne: Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, RA izdevniecība. DOI: <http://dx.doi.org/10.17770/sie2017vol1.2351> (Full text: <http://journals.ru.lv/index.php/SIE/article/view/2351/2333>). ISSN 1691-5887. (Indexed in: Thomson Reuters; Web of Science)

Šodienas prezentācijas saturs

- Īss ieskats LKPT **klīnisko skalu** validācijas pētījumu rezultātos
- Īss ieskats LKPT **funkcionēšanas un papildu** skalu validācijas pētījumu rezultātos
- Detalizētāks ieskats LKPT **ticamības skalu** validācijas pētījumu rezultātos

KLĪNISKO SKALU VALIDĀCIJAS PĒTĪJUMU REZULTĀTI

10
GADI
PSIHOLOGIJAS
IZGLĪTĪBAI
RSU

Pētījuma dalībnieku raksturojums

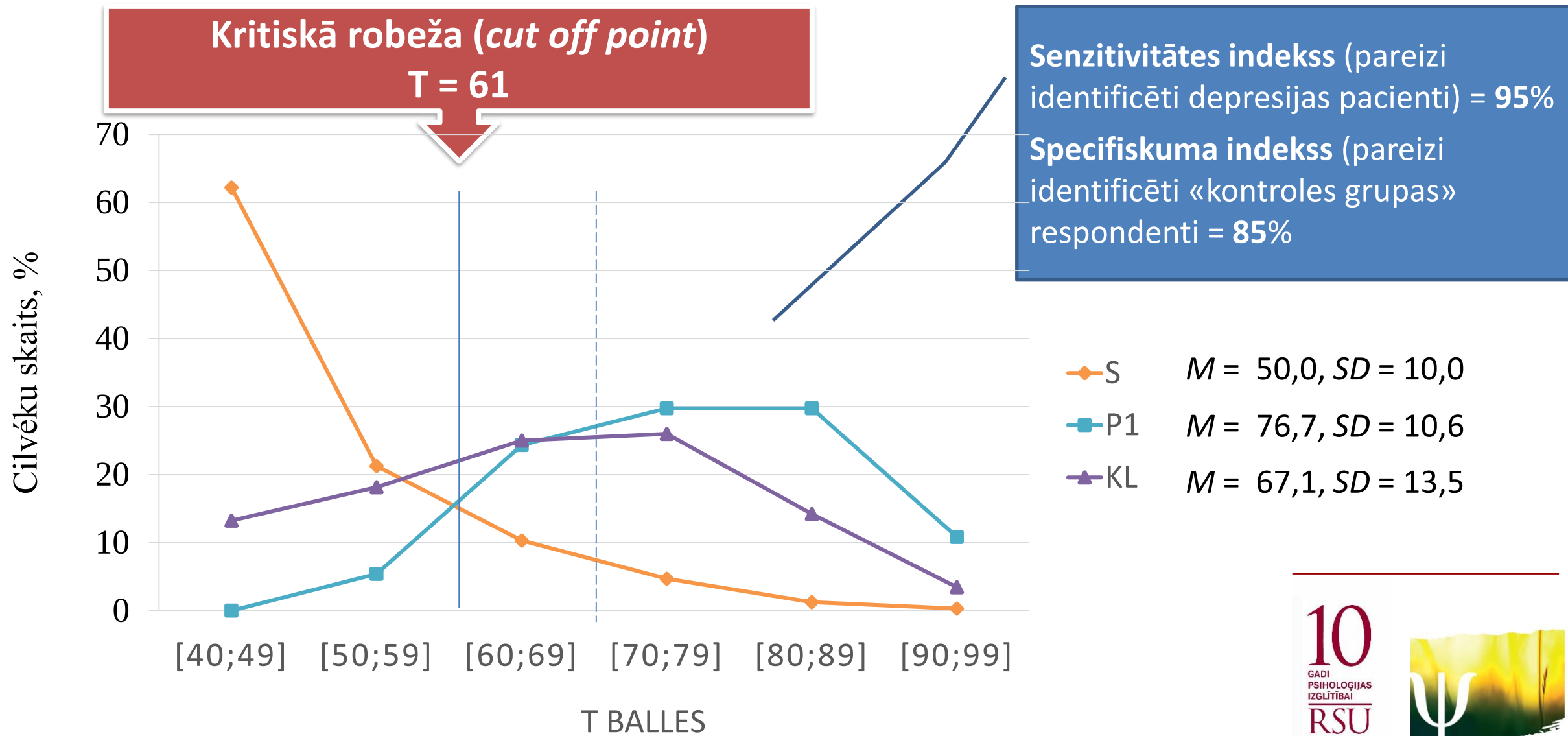
- **S** – standartizācijas izlase ($n = 320$, vīrieši = 45 %)
- **P** – Pacientu grupa ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem ($n = 155$, vīrieši = 31,0 %)
 - **P1** – Pacienti ar depresijas (F32–F33) diagnozi ($n = 37$, vīrieši = 24,3 %)
 - **P2** – Pacienti ar šizofrēnijas spektra traucējumiem (F20-F29) ($n = 95$, vīrieši = 29,5 %)
 - **P3** – Pacienti ar F10-F19 un F63 diagnozi ($n = 51$, vīrieši = 64,7 %)
 - **P4** – Pacienti ar (F32, F33, F40, F41, F43, F44, F45, F48) diagnozi ($n = 46$, vīrieši = 21,7 %)
- **KL** – Paplašinātā pacientu grupa ar psihiskiem un uzvedības traucējumiem ($n = 204$, vīrieši = 38,7 %)

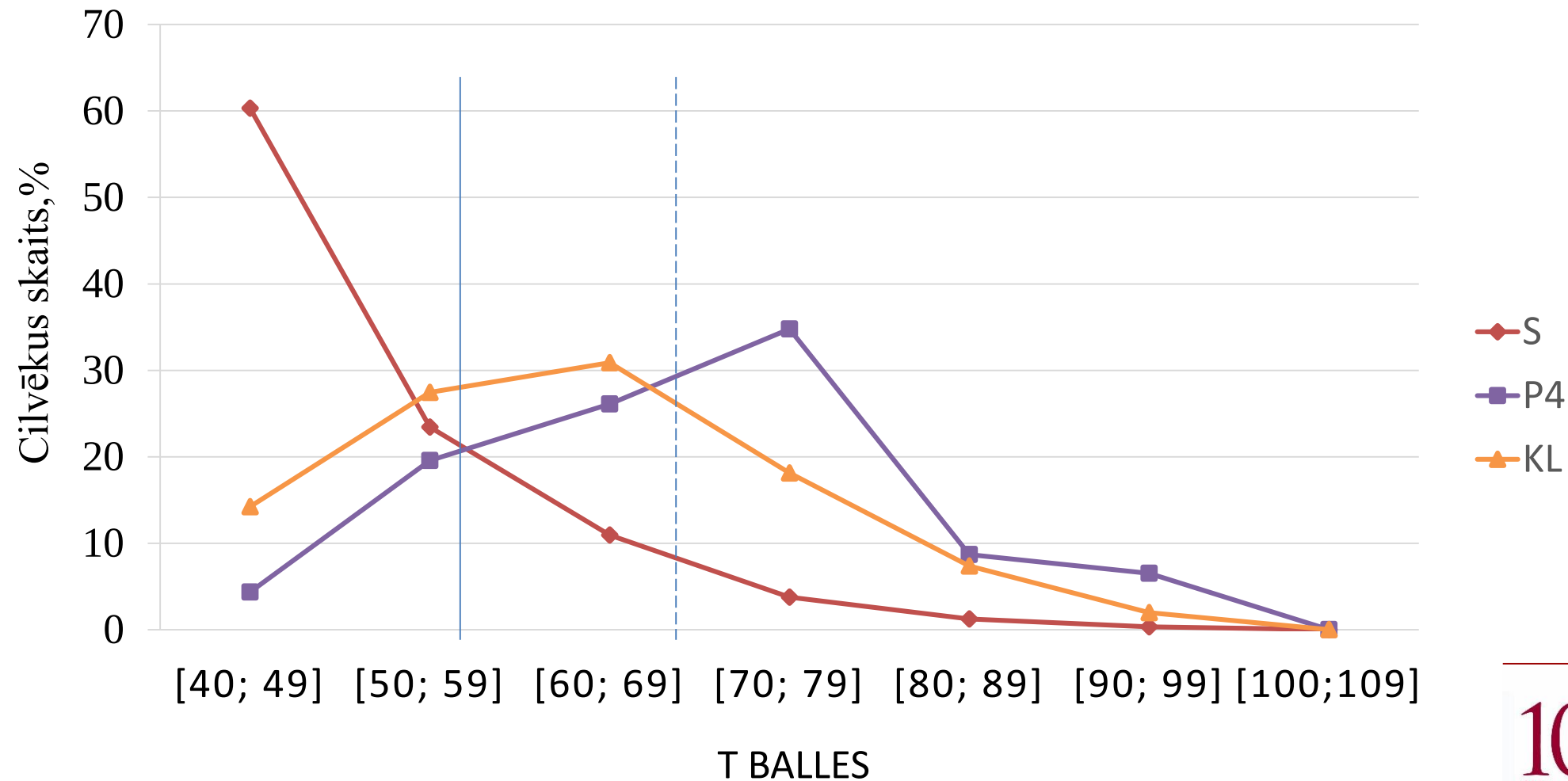
1. tabula. Paplašinātās pacientu grupas (KL) raksturojums pēc pamatdiagnozes

Pamatdiagnoze	Kopā		Vīrieši		Sievietes	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Organiski psihiski traucējumi, ieskaitot simptomātiskos (F00-F09)	3	1,5	1	0,5	2	1,0
Psihiski un uzvedības traucējumi psihoaktīvo vielu lietošanas dēļ (F10-F19)	48	23,5	30	14,7	18	8,8
Šizofrēnija, šizotipiskie traucējumi un murgi (F20-F29)	95	46,6	28	13,7	67	32,8
Garastāvokļa [afektīvie] traucējumi (F30-F39)	40	19,6	9	4,4	31	15,2
Neirotiski, ar stresu saistīti un somatoformi traucējumi (F40-F48)	7	3,4	1	0,5	6	2,9
Pieaugušo personības un uzvedības traucējumi (F60-F69)	11	5,4	10	4,9	1	0,5
Pavisām kopā	204	100,0	79	38,7	125	61,3

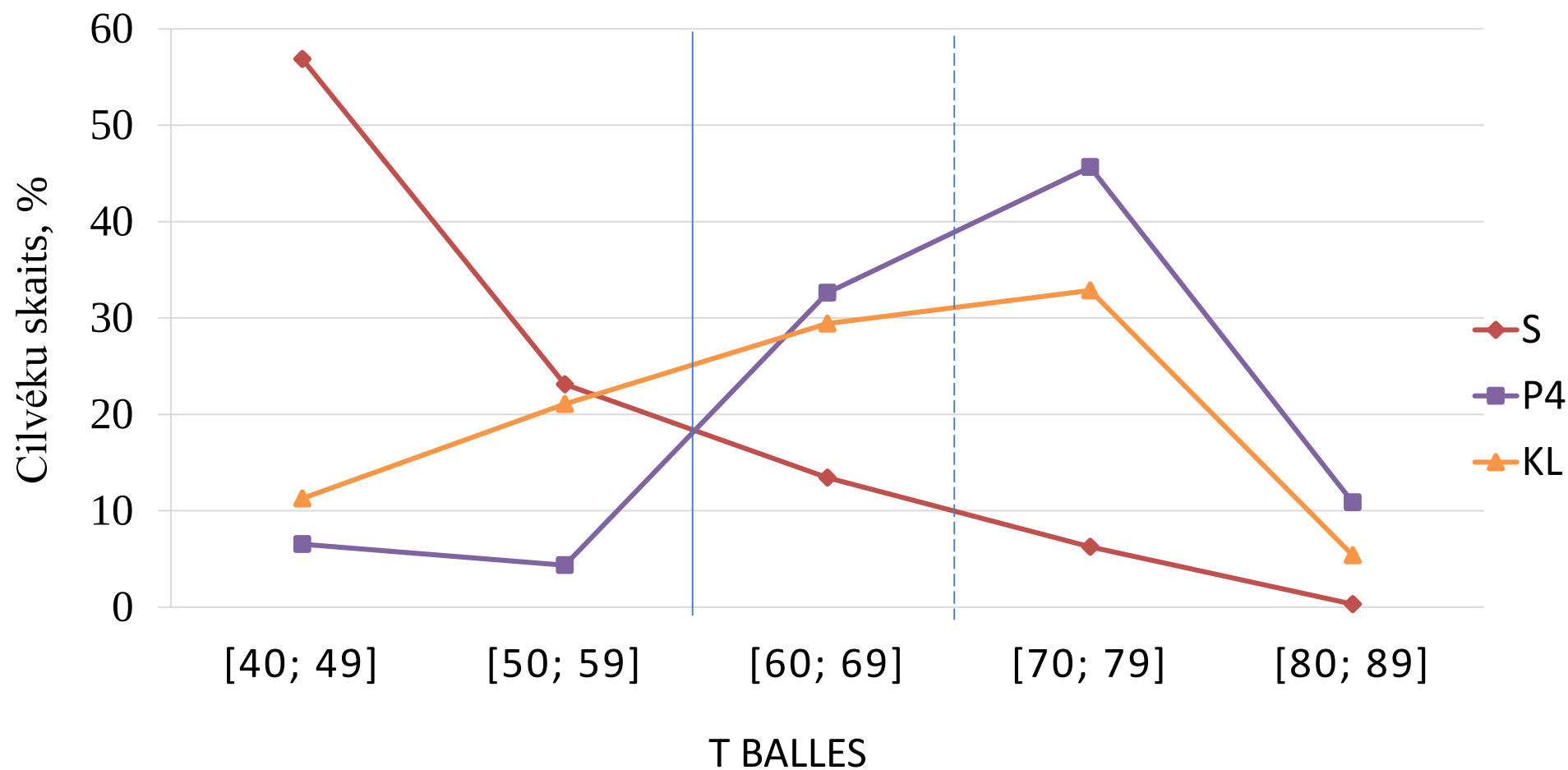
DP: Depresijas simptomi

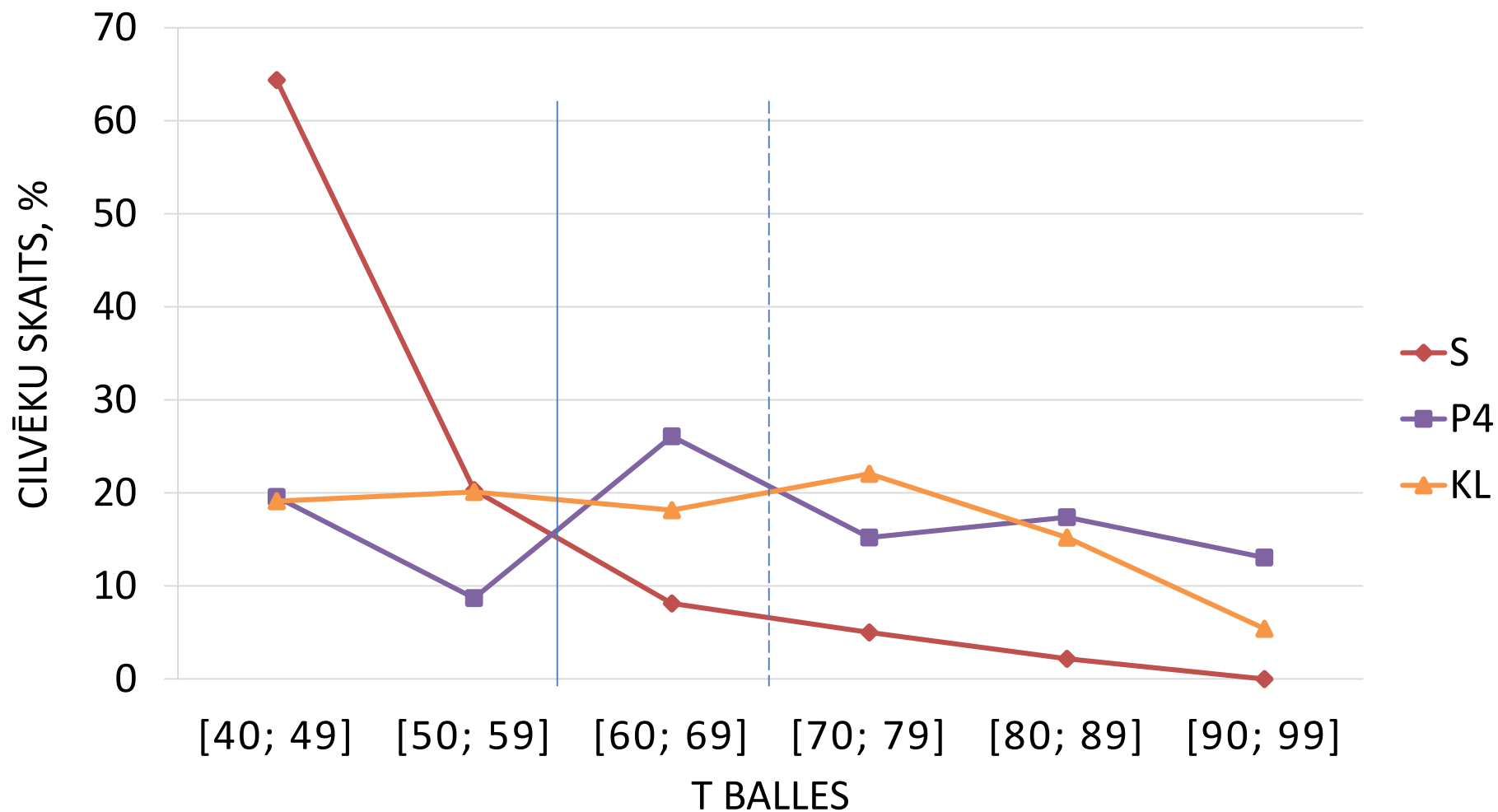
SM: Somatiskie simptomi

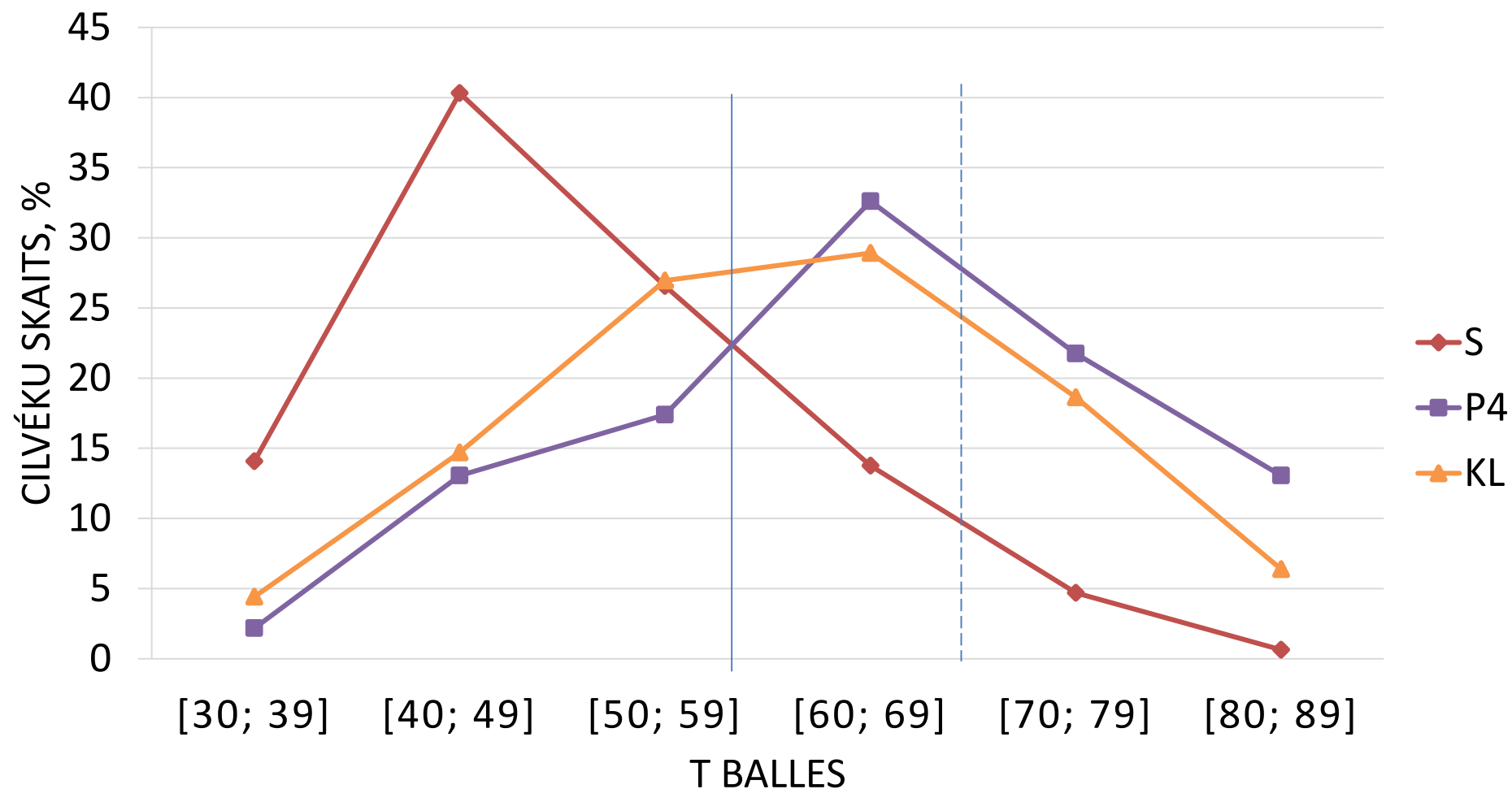
GT=GTs: Ģeneralizētas trauksmes simptomi

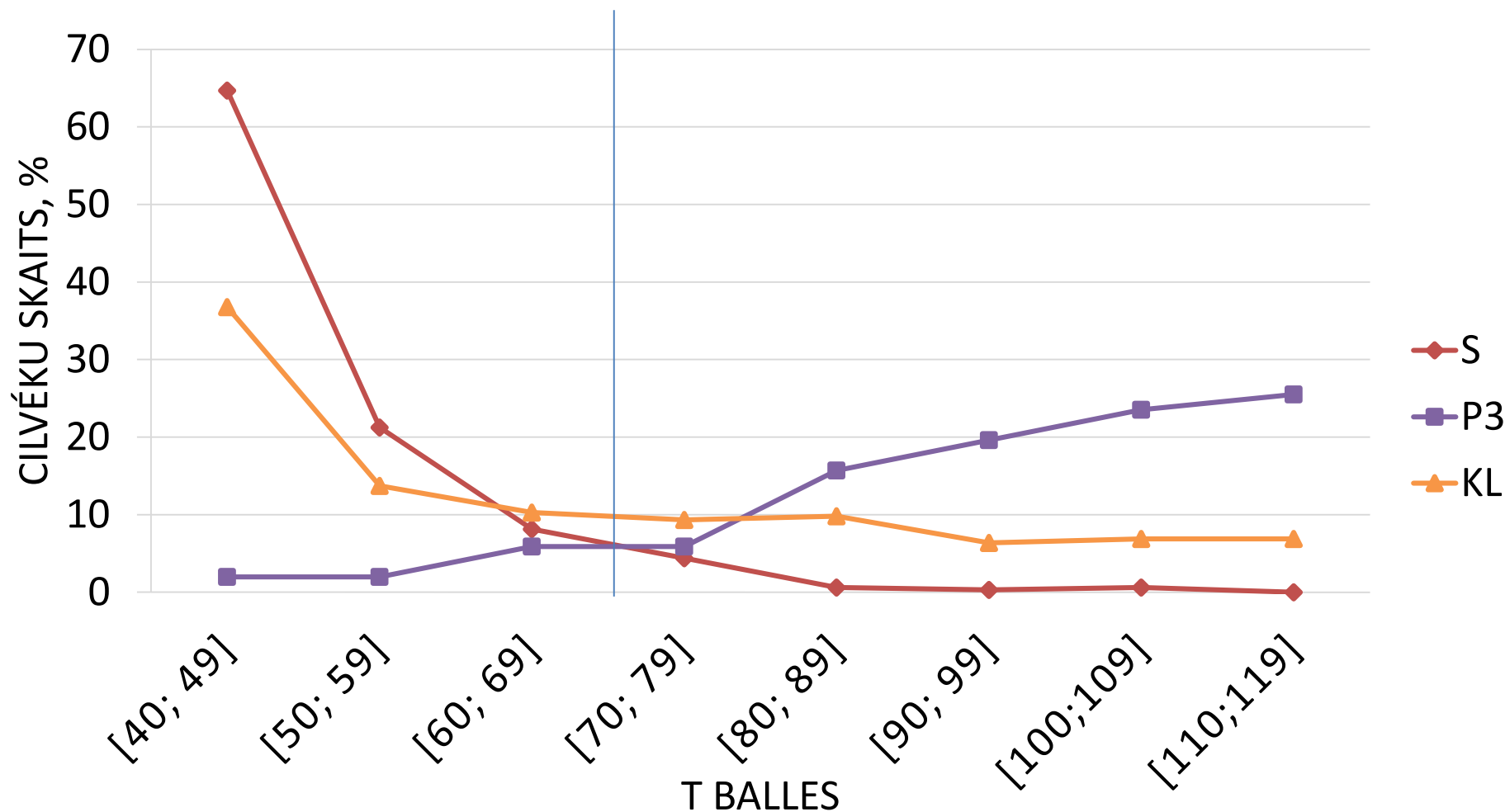
PA=PA: Panikas lēkmju simptomi

ST: Sociālās trauksmes simptomi

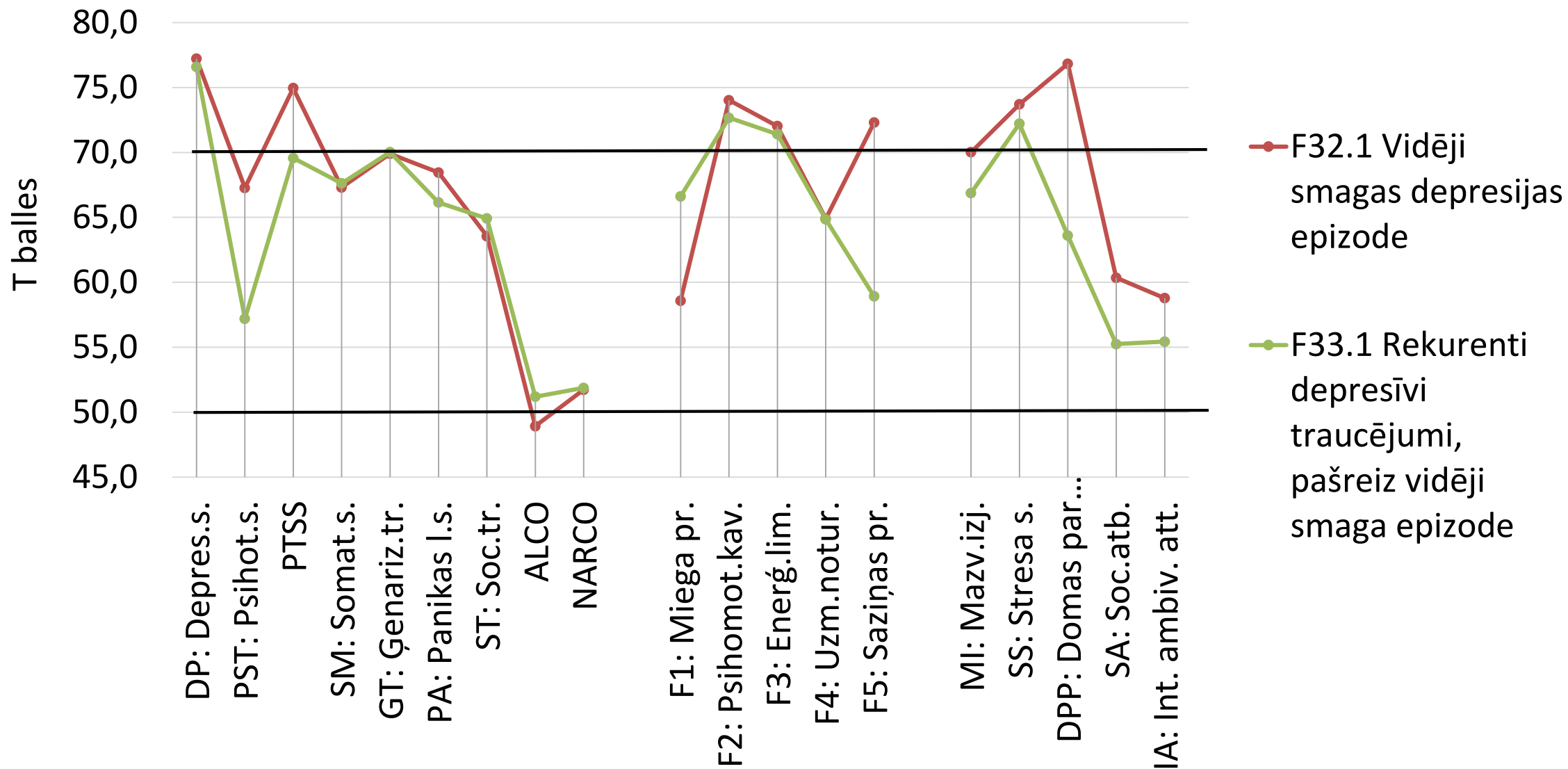

ALCO: Ar alkohola lietošanu saistītās problēmas

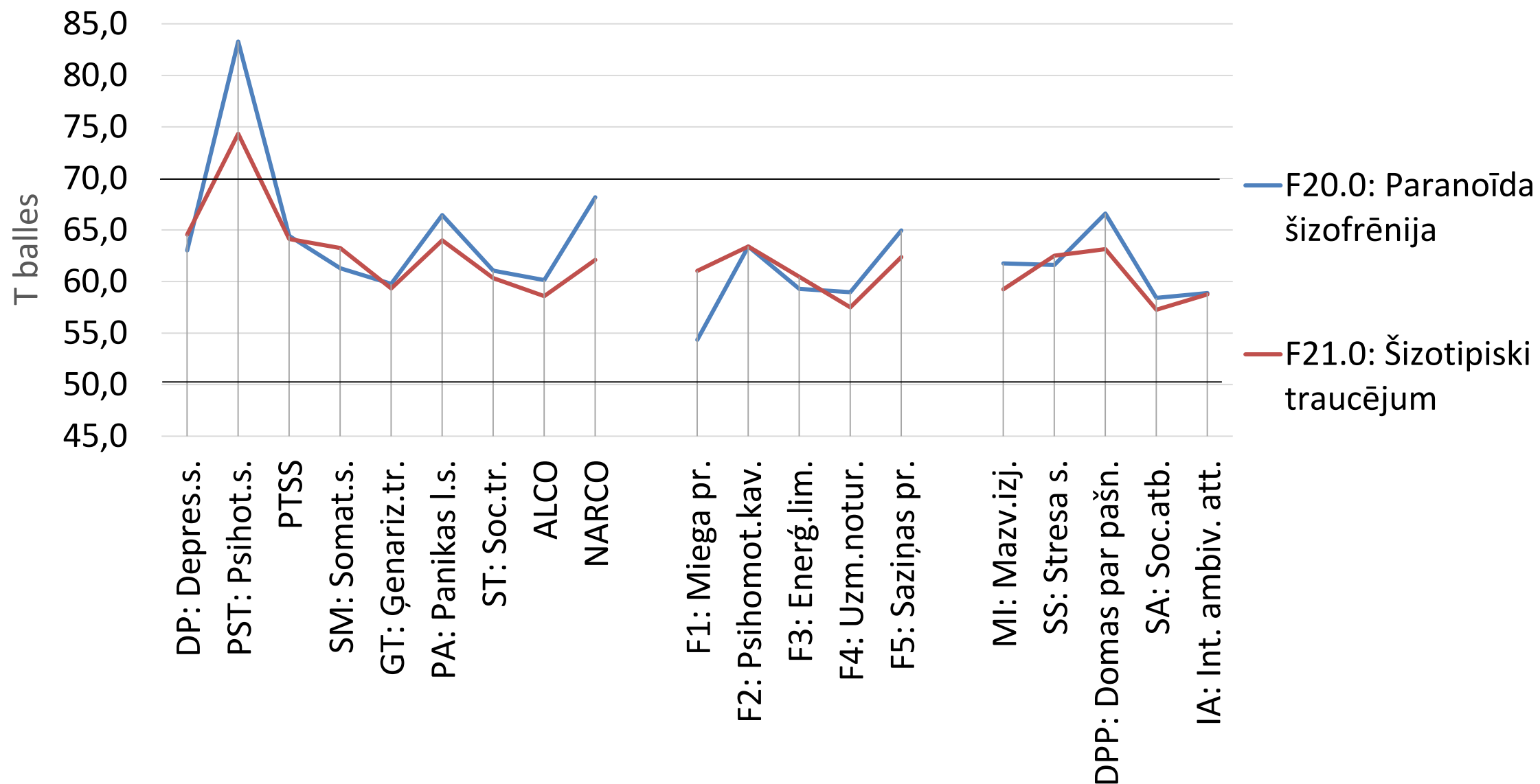

KLĪNISKO, FUNKCIONĒŠANAS UN PAPILDU SKALU VIDĒJIE PROFILI DAŽĀDĀS RESPONDENTU GRUPĀS

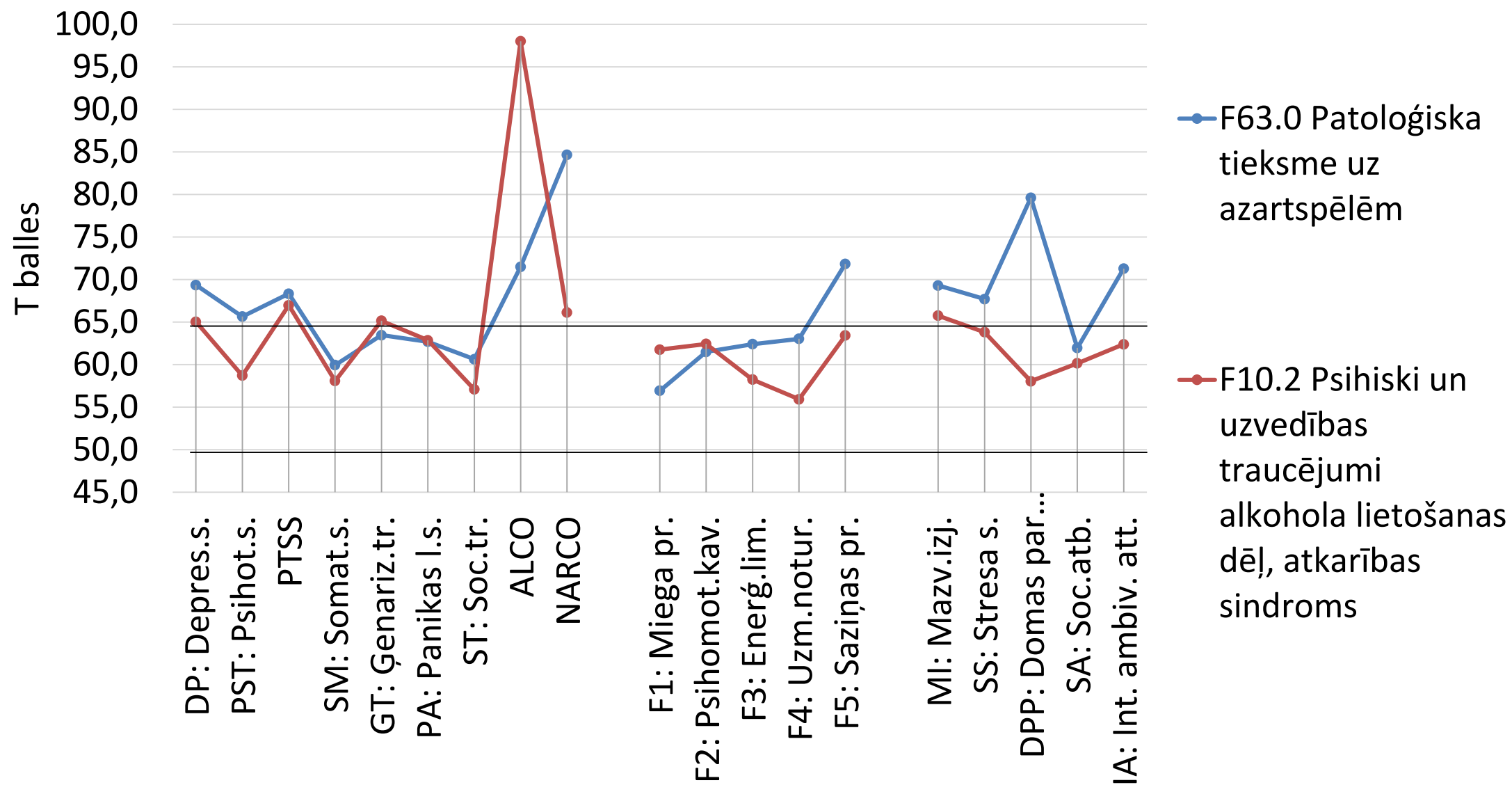
Depresijas pacientu vidējais KLPT skalu profils

Šizofrēnijas spektra traucējumu pacientu vidējais KLPT skalu profils

«Atkarīgo» pacientu vidējais KLPT skalu profils

TICAMĪBAS SKALU VALIDĀCIJAS PĒTĪJUMI UN TO REZULTĀTI

Atbilžu
sniegšanas pēc
nejaušības
principa un testa
paviršas izpildes
kontrolē

Simptomu pārspīlēšanas un
psihisko traucējumu
simulēšanas tendences kontrole

Pozitīvā iespaids par sevi
rādīšanas tendences (angl.
impression management) un sociāli
vēlamo atbilžu sniegšanas
tendences kontrole

Simptomu pārspīlēšanas indekss (SP)

Psihotisku traucējumu simptomu
pārspīlēšanas indekss (SP1)

Garastāvokļa, neirotisko un ar
stresu saistīto traucējumu
simptomu pārspīlēšanas indekss

Melu skala (M)

Sociāli vēlamo atbilžu indekss (SV)

Ideālā sabiedrības locekļa tēla rādīšanas
indekss (SV1)

Psiholoģiski stipra un neatkarīga cilvēka
tēla rādīšanas indekss (SV2)

Kontroles jautājums

Atbilžu saskaņotības
indekss (AS)

LKPT
ticamības skalas

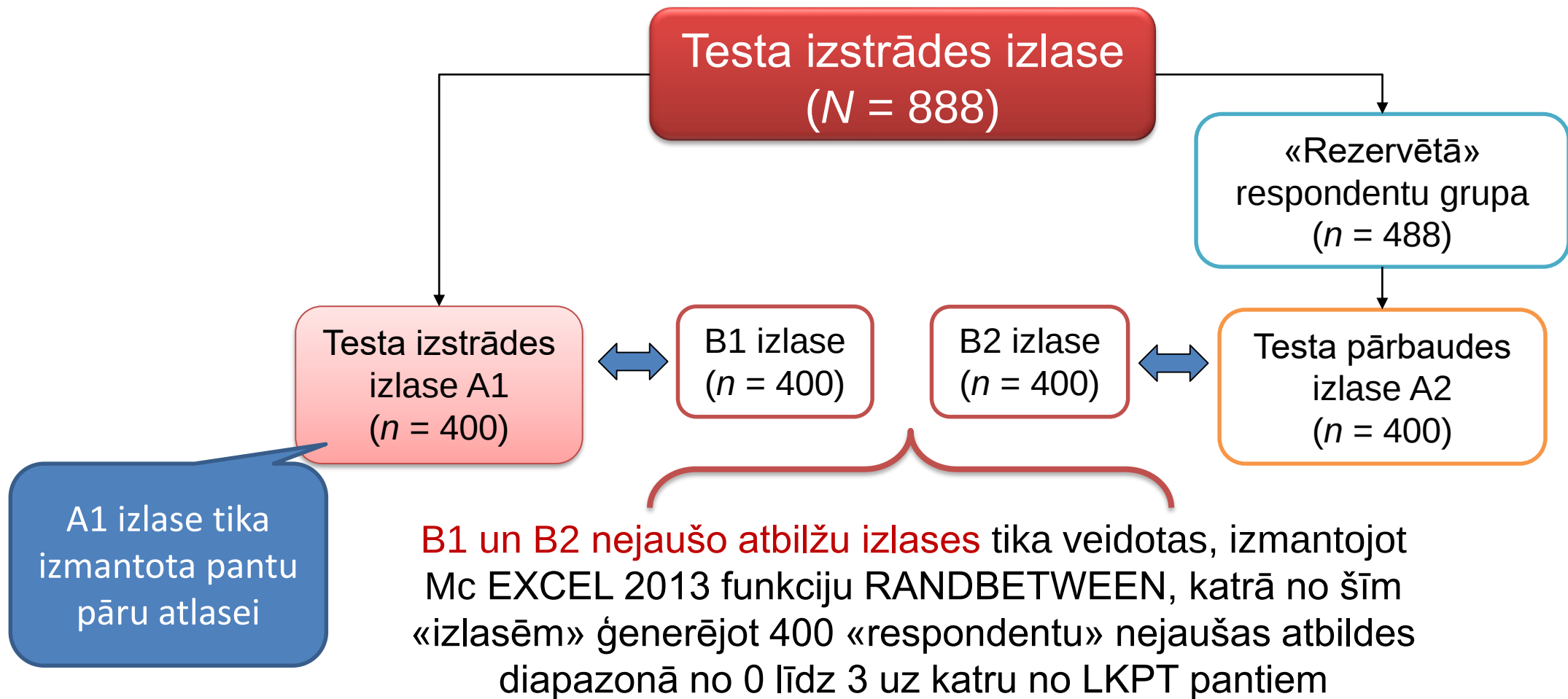
Atbilžu sniegšanas pēc nejaušības principa un testa paviršas izpildes kontrole

- **AS: Atbilžu saskaņotības indekss** ($k = 50$ (25 pāri) / $k_s = 36$ (18 pāri))
 - Cieši korelējošo saturiski līdzīgu apgalvojumu pāri (kritērijs $r \geq 0,60$; ne vairāk kā viens pāris no katras skalas). , piem.:
 - *Es esmu ļoti neizlēmīgs cilvēks.*
 - *Man ir grūti pieņemt lēmumus.*

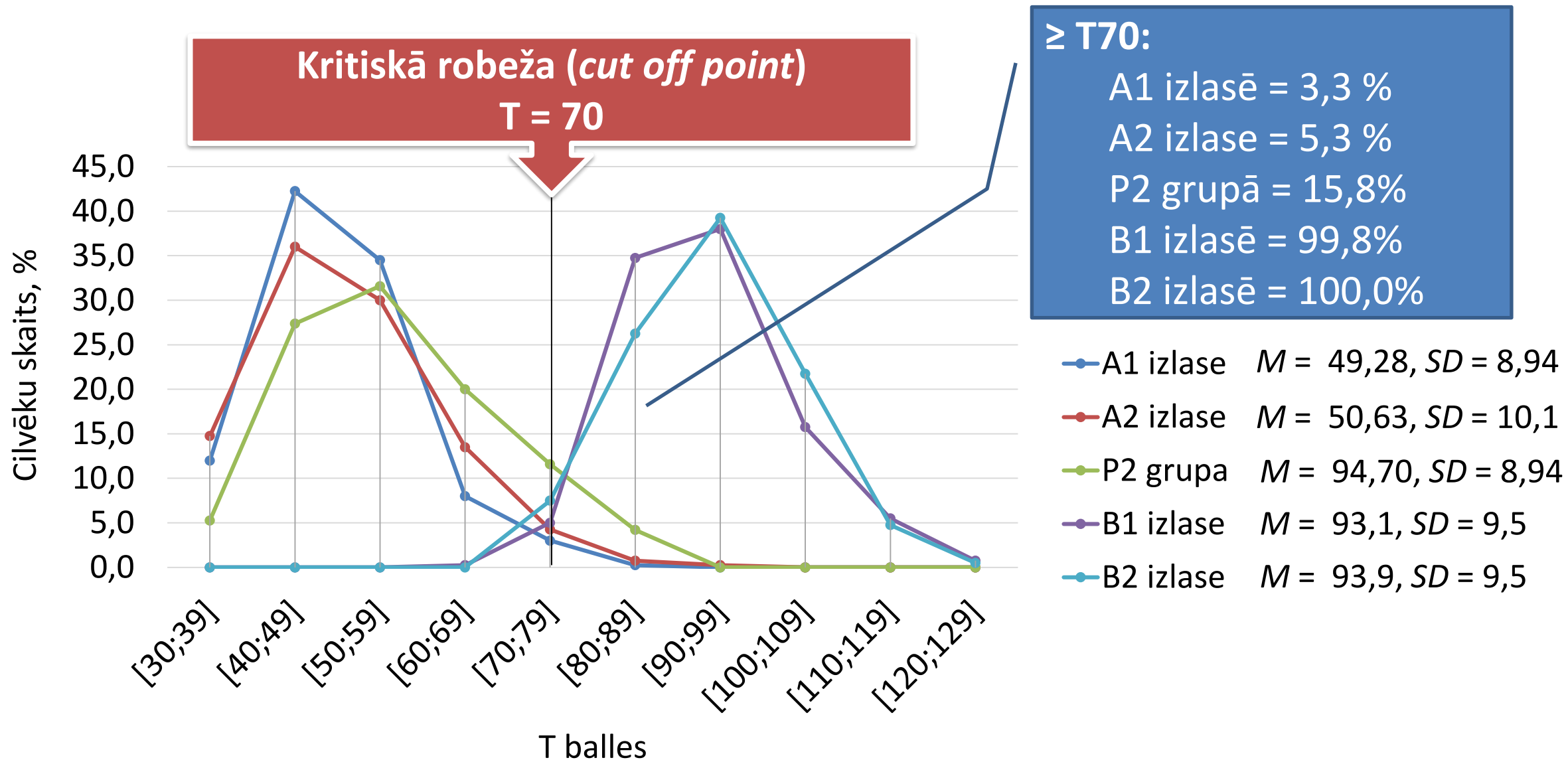
un

Atbilžu saskaņotības indeksa validācijas pētījuma dizains

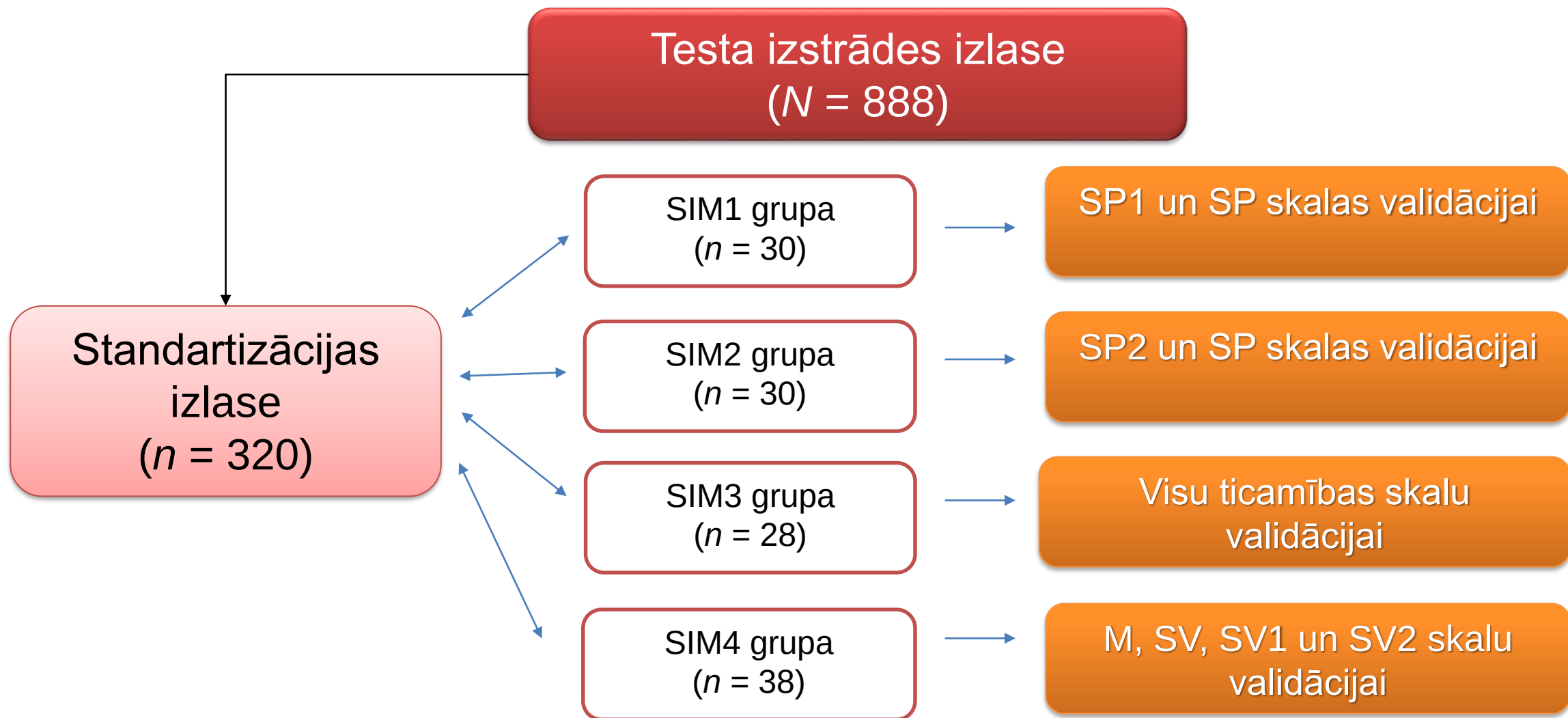
AS: Atbilžu saskaņotības indekss

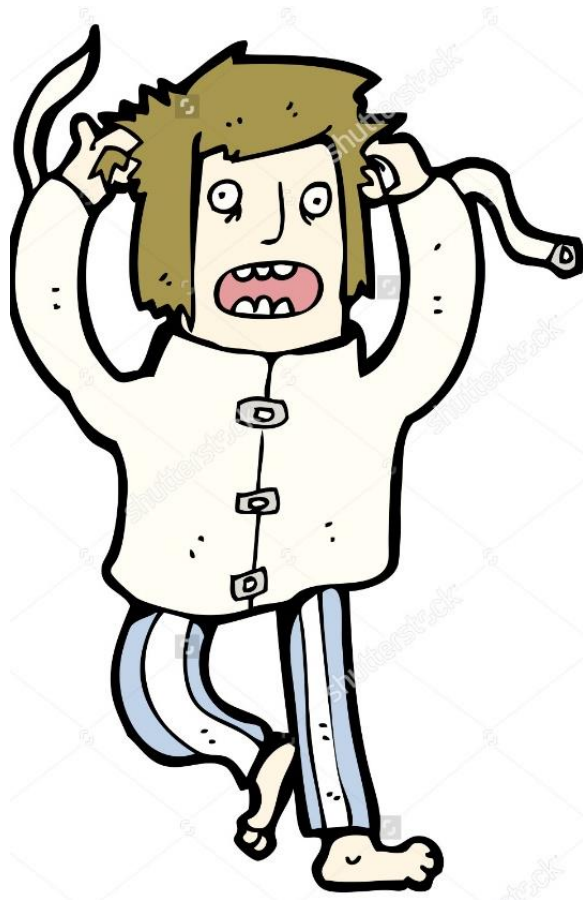
Simptomu pārspīlēšanas un psihisko traucējumu simulēšanas tendences kontrole

- **SP: Simptomu pārspīlēšanas indekss** ($k = 89 / k_s = 61$)
 - **SP1: Psihotisku traucējumu simptomu pārspīlēšanas indekss**
($k = 29 / k_s = 22$)
 - **SP2: Garastāvokļa, neirotisko un ar stresu saistīto traucējumu simptomu pārspīlēšanas indekss** ($k = 28 / k_s = 15$)

M, SP (SP1, SP2) un SV (SV1, SV2) skalu validācijas pētījumu dizains

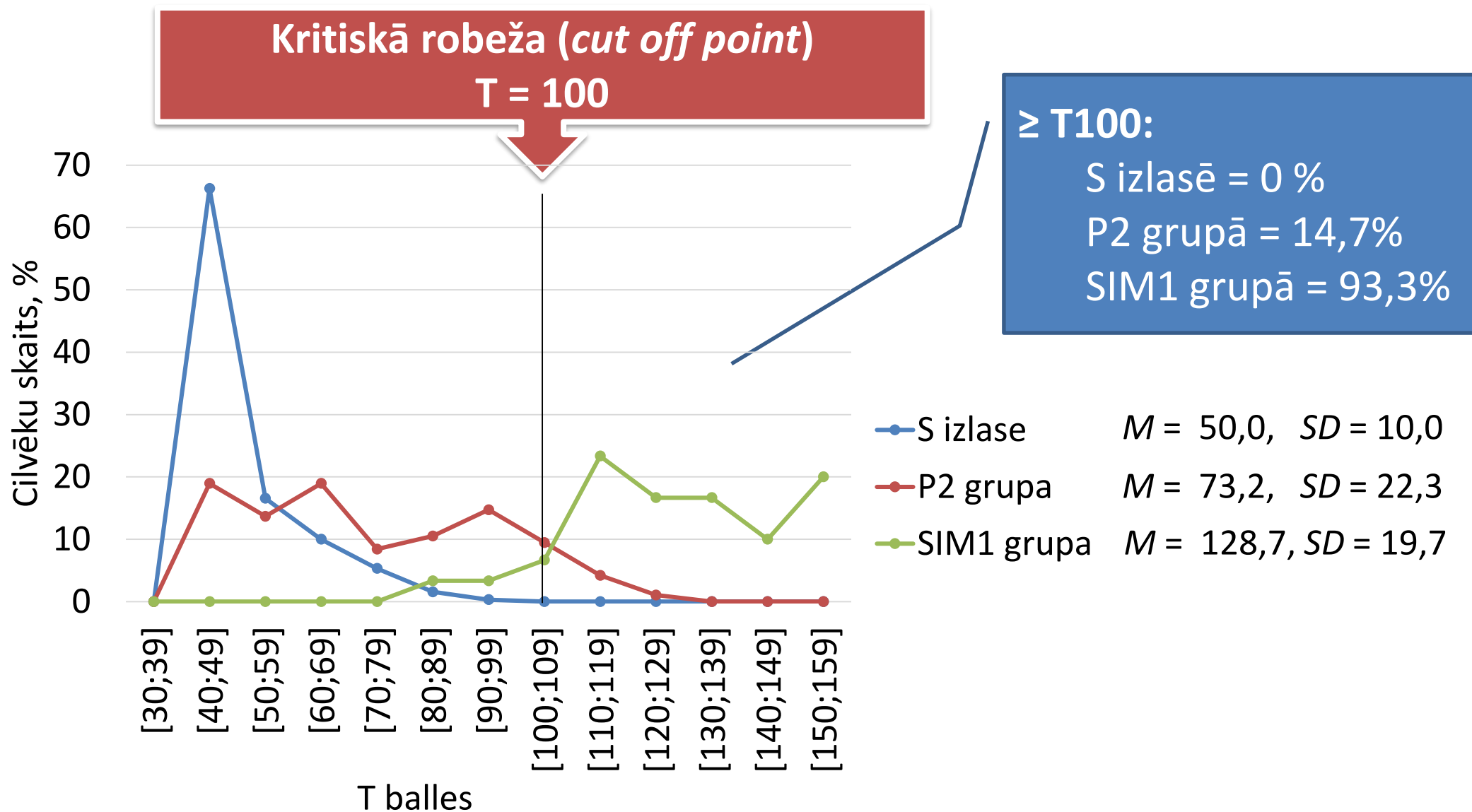

SP1: Psihotisku traucējumu simptomu pārspīlēšanas indekss

*«Ticiet man, es esmu
galīgi traks un
nepieskaitāms»*

SP1: Psihotisku traucējumu simptomu pārspīlēšanas indekss

SP2: Garastāvokļa, neirotisko un ar stresu saistīto traucējumu simptomu pārspīlēšanas indekss

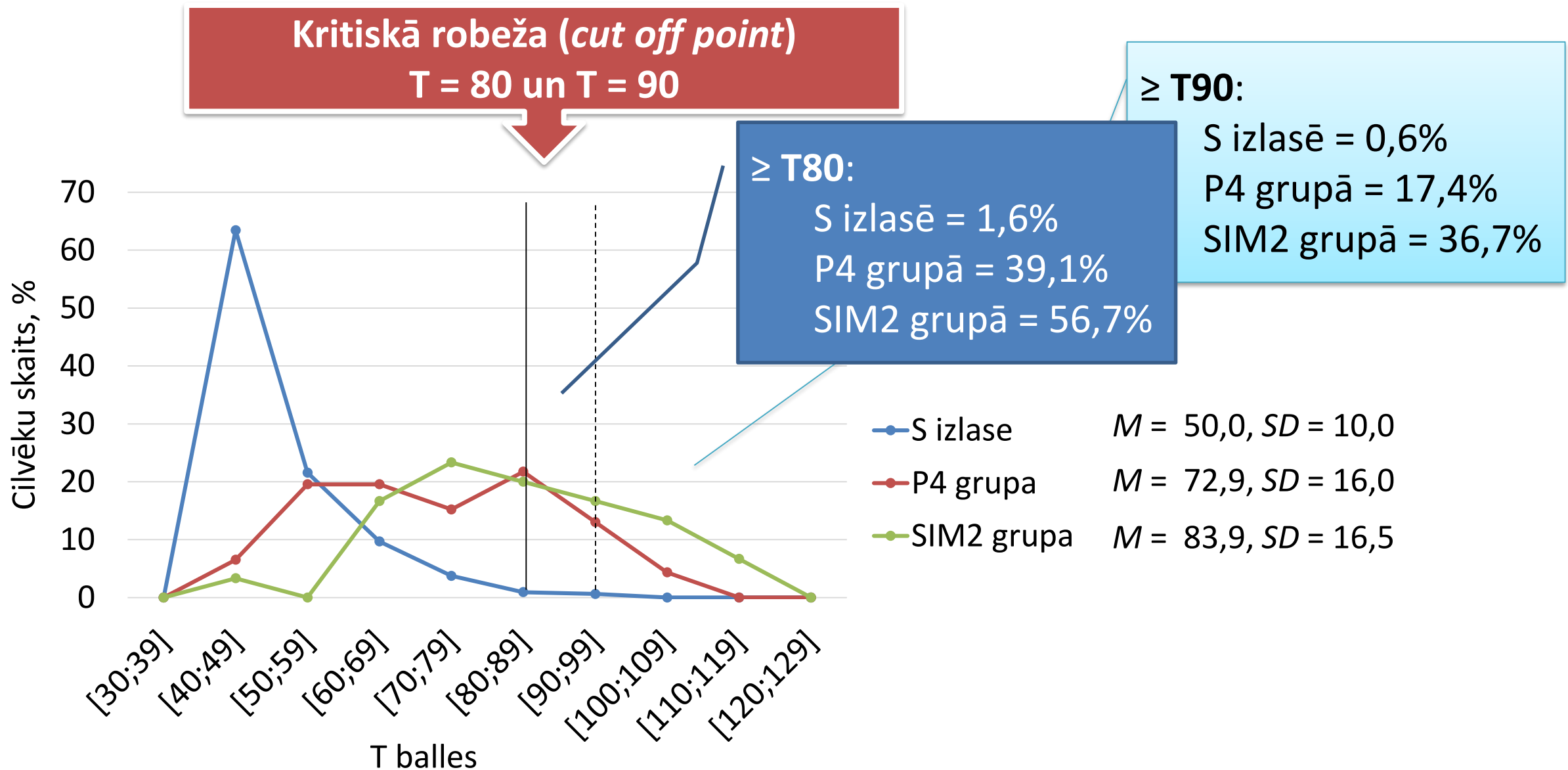

*«Ticiet man, mani nervi
ir galīgi čupā»*

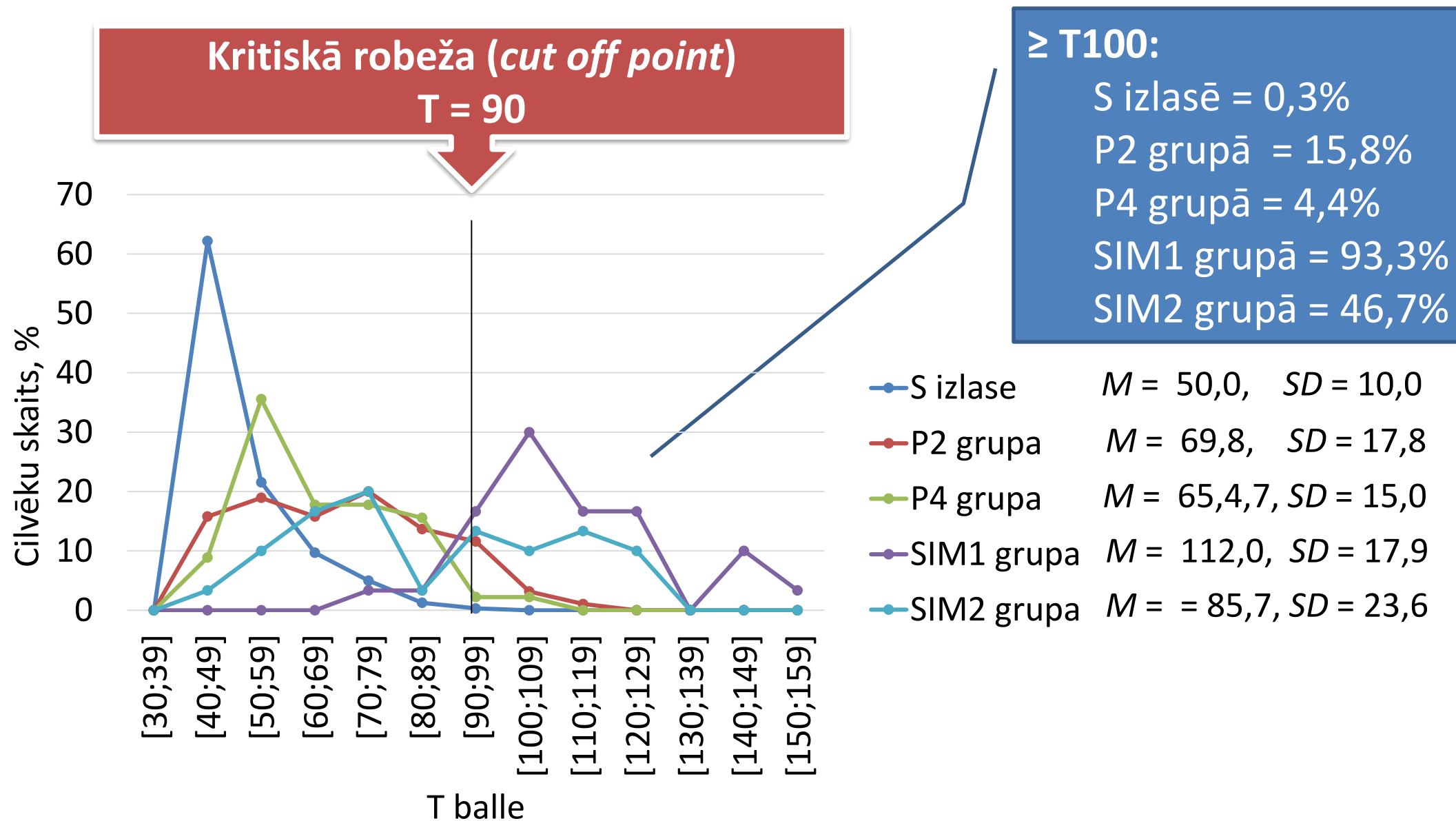
*«Es esmu uz nervu
sabrukuma robežas»*

*«Es esmu tik tramīgs un
nervozs, ka diez vai tikšu
galā ar ... »*

SP2: Garastāvokļa, neirotisko un ar stresu saistīto traucējumu simptomu pārspīlēšanas indekss

SP: Simptomu pārspīlēšanas indekss

Pozitīvā iespaids par sevi rādīšanas tendences (*impression management*) un sociāli vēlamo atbilžu sniegšanas tendences kontrole

- **M: Melu skala** ($k = k_s = 7$)
- **SV: Sociāli vēlamo atbilžu indekss** ($k = 59 / k_s = 45$)
 - **SV1: Ideālā sabiedrības locekļa tēla rādīšanas indekss**
(*Communion Enhancement scale*)($k = 26 / k_s = 19$)
 - **SV2: Psiholoģiski stipra un neatkarīga cilvēka tēla rādīšanas indekss**
($k = 33 / k_s = 26$) (*Agency Enhancement scale*)

Pozitīvā iespaida par sevi rādīšanas tendences (*impression management*) un sociāli vēlamo atbilžu sniegšanas tendences kontrole

«Ticiet man, es esmu labs, ar mani viss ir vislabākajā kārtībā un man nav nekādu problēmu»

SV1: Ideālā sabiedrības locekļa tēla radīšanas indekss

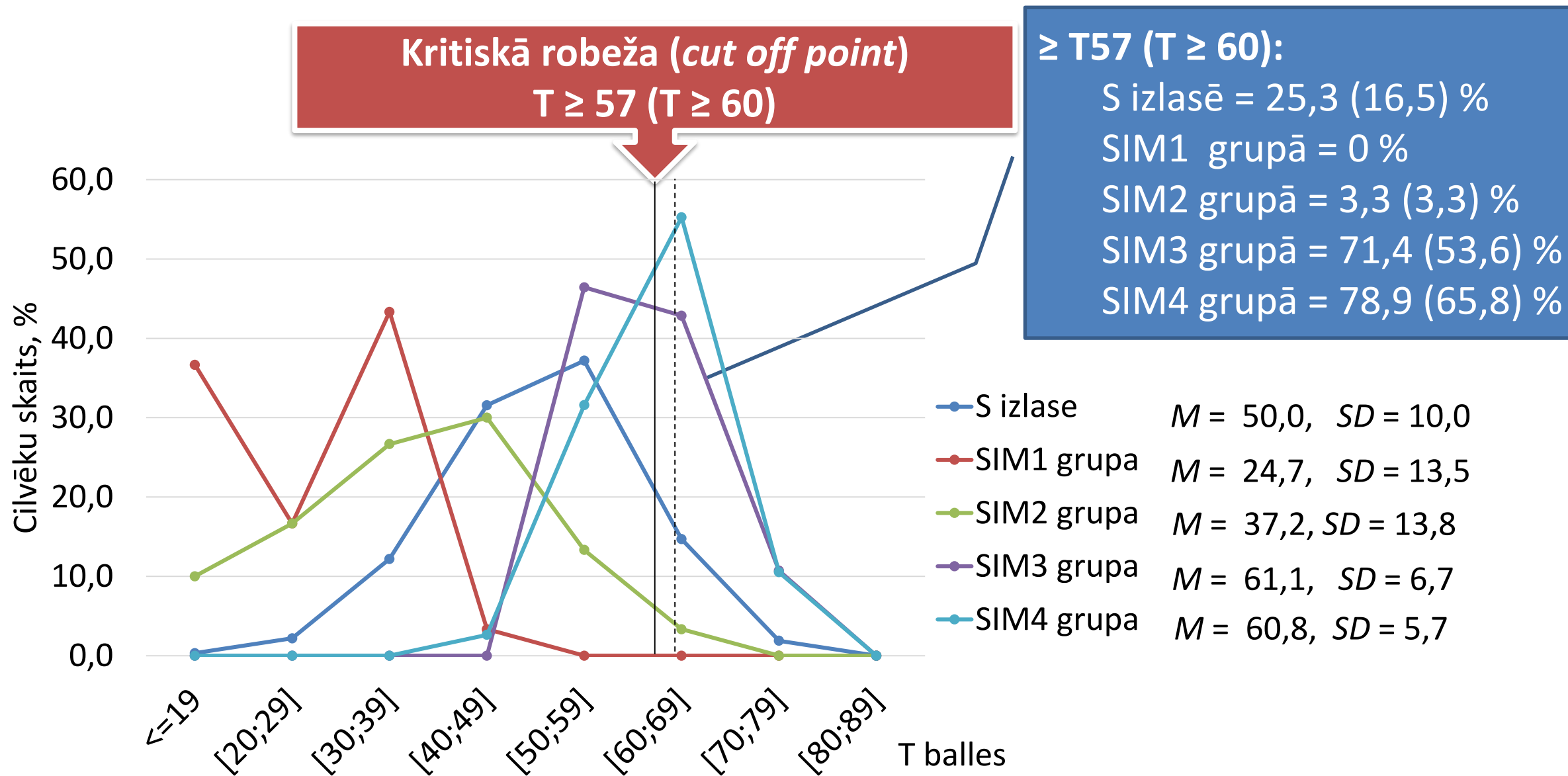
(Communion Enhancement scale)

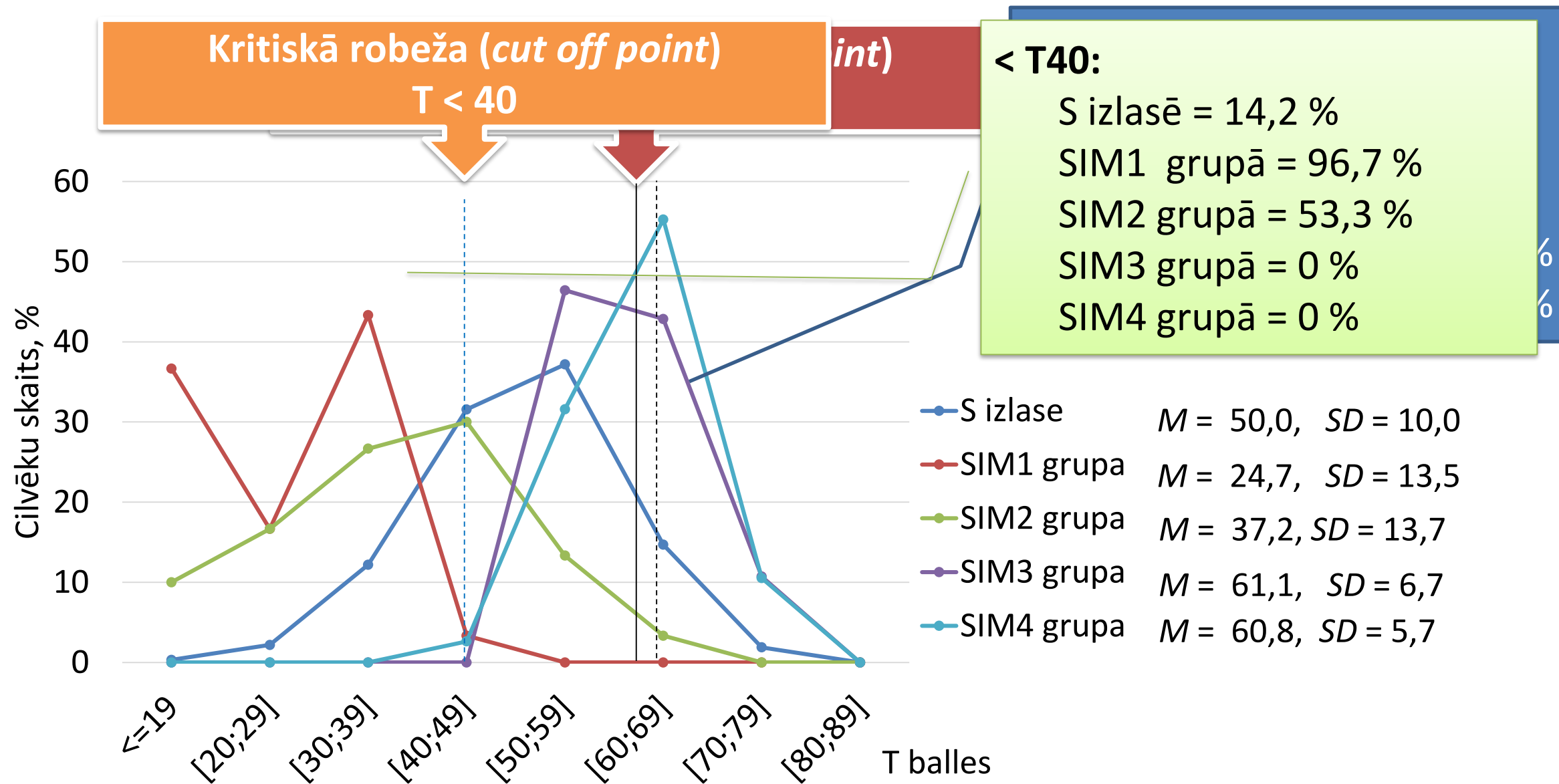
*«Ticiet man, es esmu gandrīz
svēts, esmu cilvēks, kas ir
absolūti bezgrēcīgs un morāli
šķīsts, kas nekad nepārkāpj
nekādas sociālas normas.»*

Attēls no: <http://ubdavid.org/kids-world/think-right/think-right7.html>

SV1: Ideālā sabiedrības locekļa tēla radīšanas indekss

SV1: Ideālā sabiedrības locekļa tēla radīšanas indekss

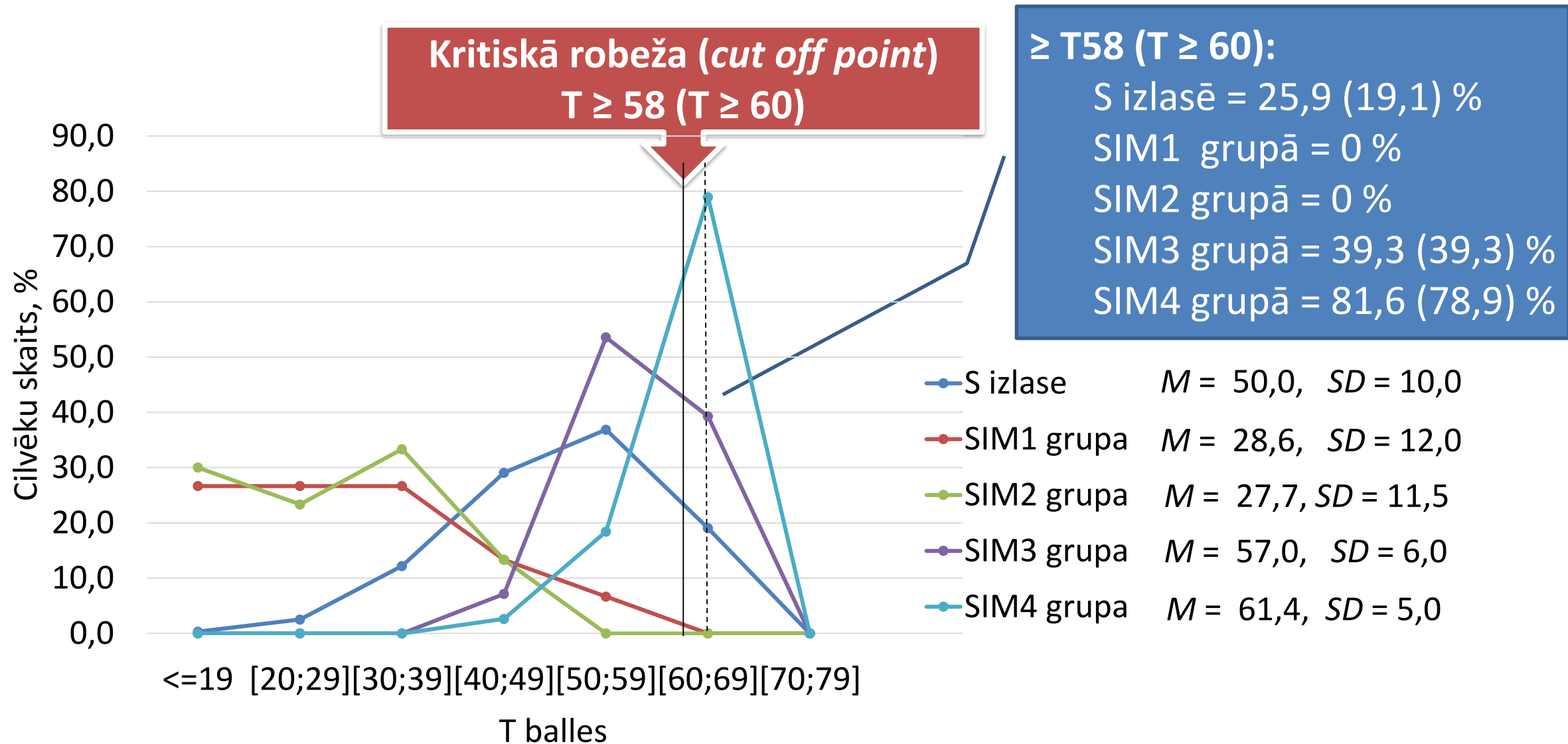

SV2: Psiholoģiski stipra un neatkarīga cilvēka tēla radīšanas indekss (*Agency Enhancement scale*)

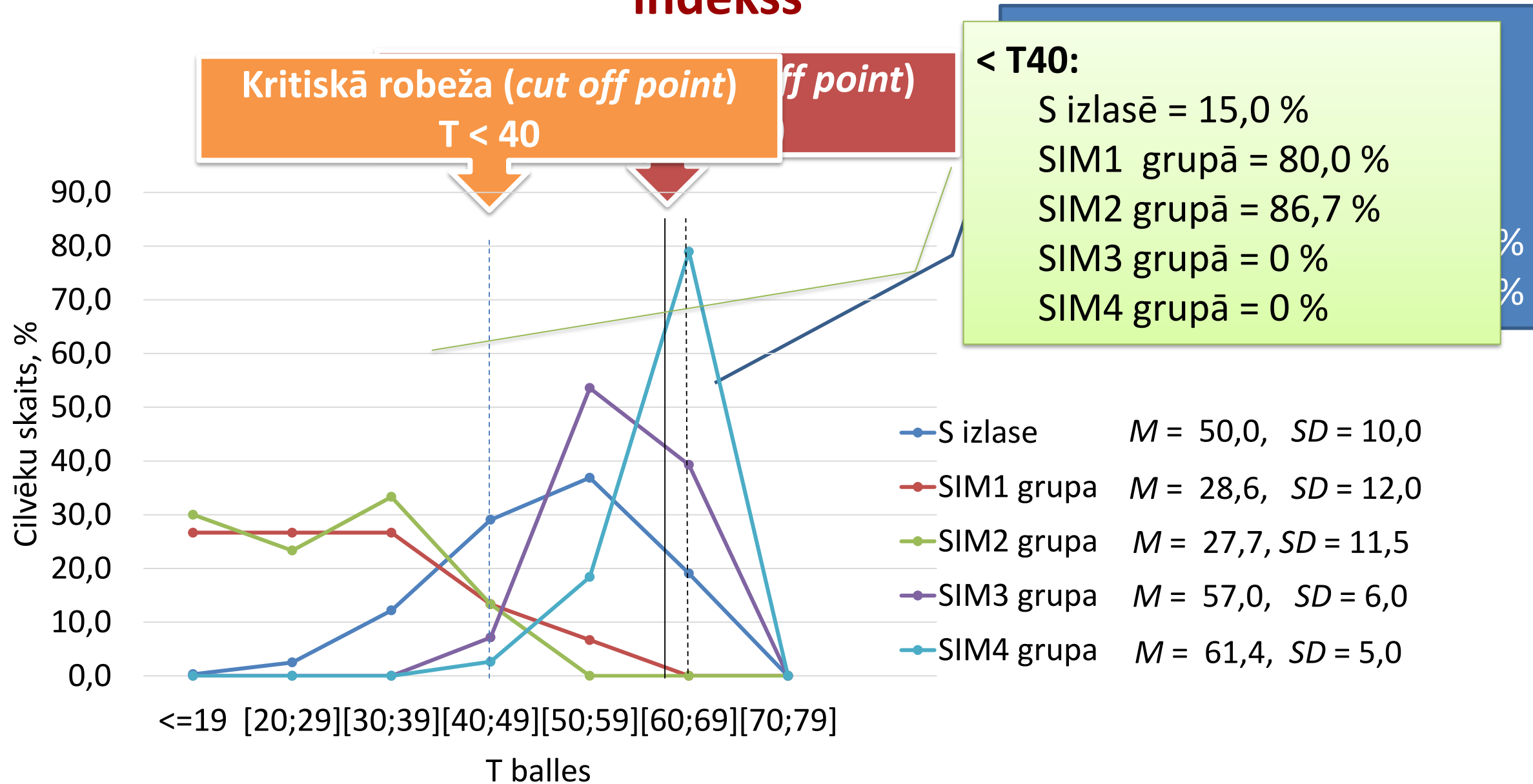

«Ticiet man, es esmu gandrīz vai Supermens – visu zinu, visu protu, ne no kā nebaidos, varu tikt galā ar jebkuru problēmu, izturēt jebkādu pārbaudījumu»

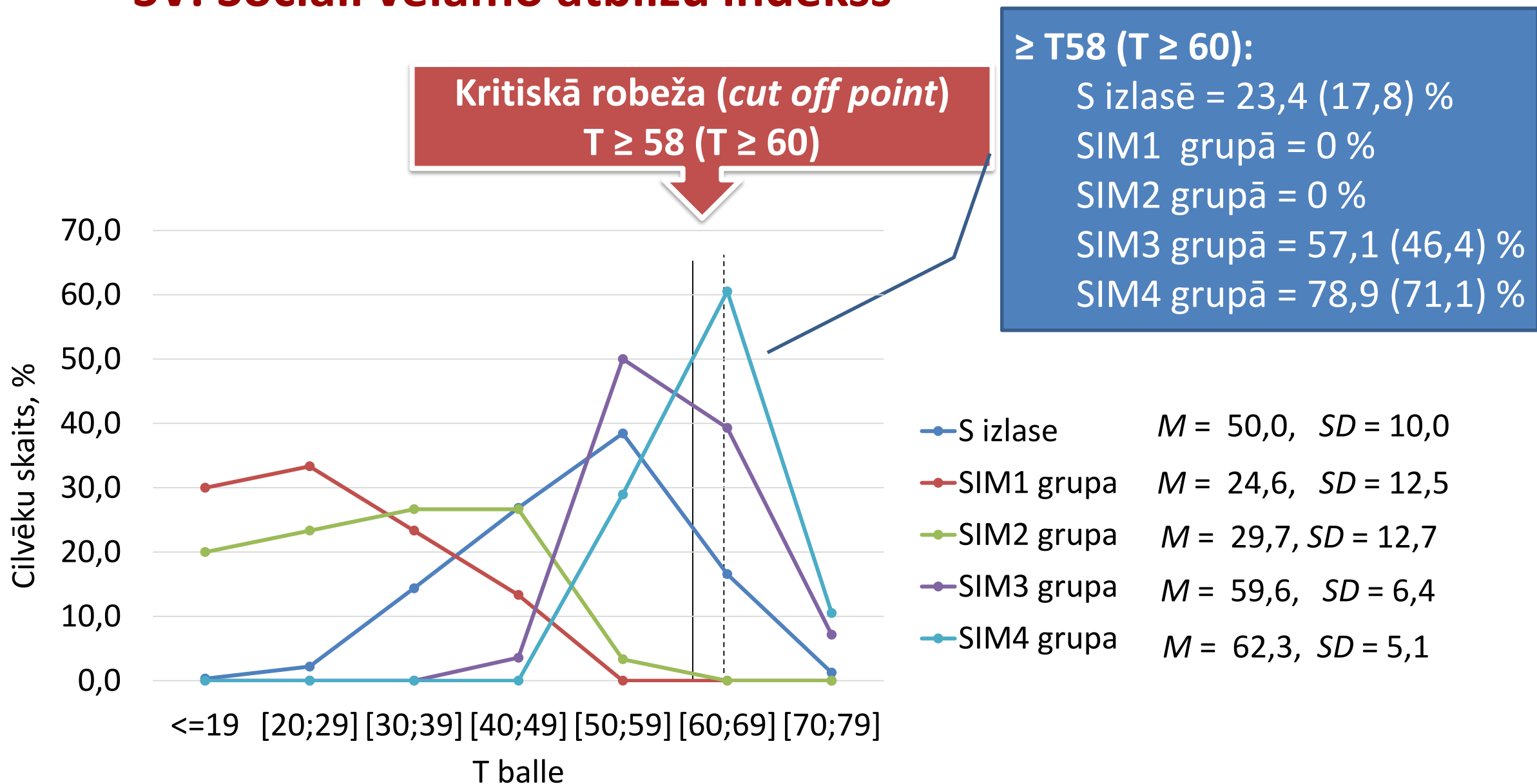
SV2: Psiholoģiski stipra un neatkarīga cilvēka tēla radīšanas indekss

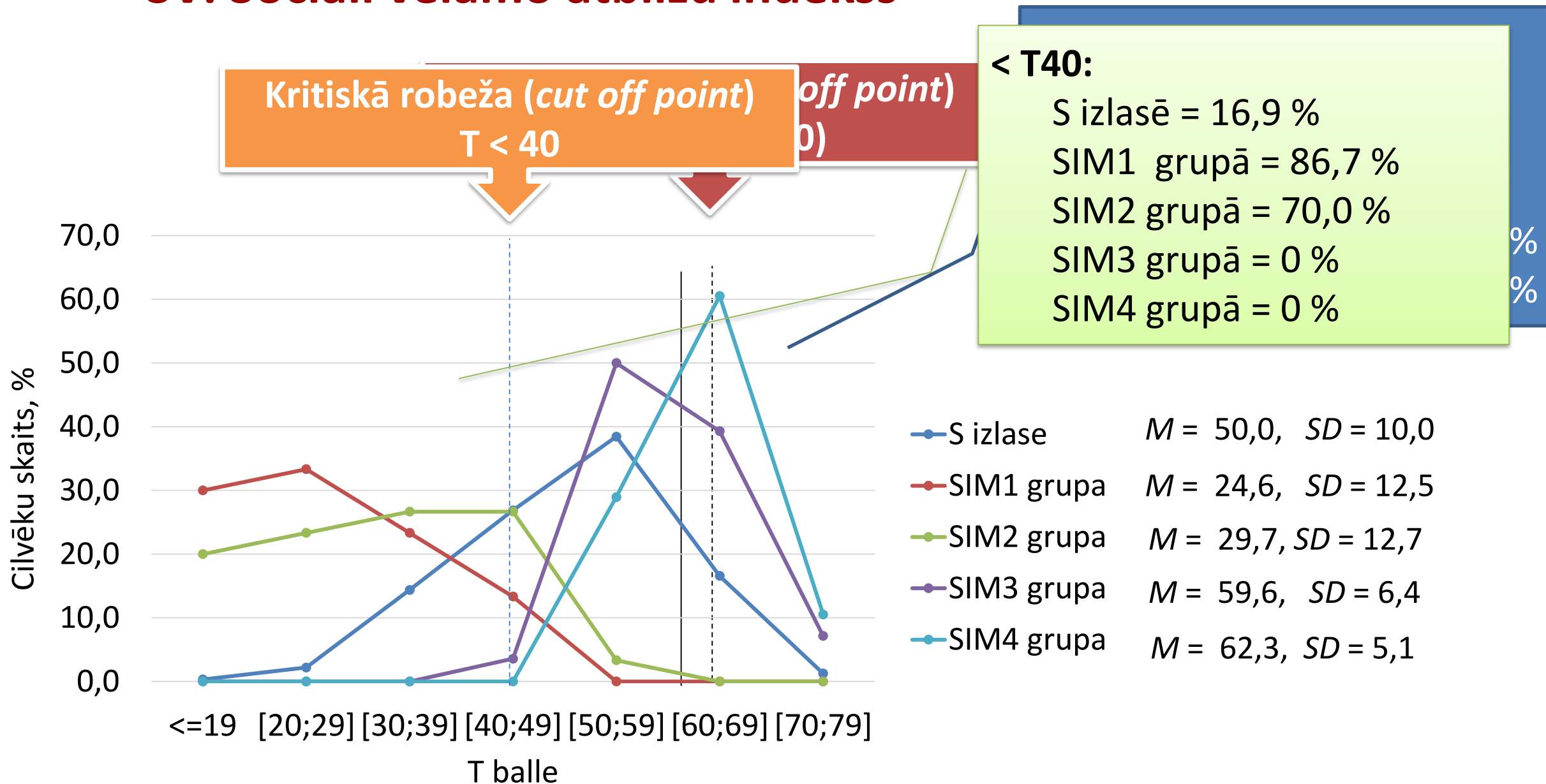
SV2: Psiholoģiski stipra un neatkarīga cilvēka tēla radīšanas indekss

SV: Sociāli vēlamo atbilžu indekss

SV: Sociāli vēlamo atbilžu indekss

Secinājumi par LKPT ticamības skalu validācijas pētījumu rezultātiem

- Izstrādātas LKPT ticamības skalas ļauj daudzpusīgi un ar pietiekami augstu varbūtības pakāpi novērtēt iegūto atbilžu protokolu uzticamību, balstoties uz vairākiem kritējiem, piemēram tādiem, kā sniegto atbilžu saskaņotība, apzinātā vai neapzinātā tendence sniegt sociāli vēlamas atbildes, tendence radīt par sevi nereālistiski pozitīvu iespaidu, vai pretēji, pārspīlēt psihisko traucējumu, emocionālo un uzvedības problēmu smaguma pakāpi.
- Neskatoties uz empīriski noteiktām kritiskām robežām (*cut-off points*) katrai no ticamības skalām, to profila korekta interpretācija var būt diezgan komplicēta un paredz speciālu apmācību, jo ir jāvērtē ne tikai punktu skaits katrā skalā atsevišķi, bet, īpaši svarīgā ir šo skalu rādītāju kombinācija.
- Ticamības skalu iekļaušana LKPT ievērojami paaugstina šī testa kvalitāti un iegūto datu interpretācijas precizitāti.

Secinājumi par veiktajiem LKPT klīnisko, funkcionēšanas un papildu skalu validācijas pētījumiem

- Ir iegūti pirmie rezultāti, kas pamato LKPT klīnisko, funkcionēšanas un papildu skalu validitāti pēc kritērija.
- Nepieciešams turpināt testa validēšanas pētījumus, paplašinot klīnisko izlasi un iegūstot LKPT skalu vidējos profilus specifisko diagnožu grupās.
- Nepieciešams noteikt LKPT klīnisko, funkcionēšanas un papildu skalu «jūtīgumu» pret pacienta/klienta atveseļošanas procesu un psihiskā stāvokļa izmaiņām.
- Ir iegūti pirmie pierādījumi, kas pamato LKPT skalu validitāti.

10
GADI
PSIHOLOĢIJAS
IZGLĪTĪBAI
RSU

RĪGAS
STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Viktorija.Perepjolkina@rsu.lv

Jelena.Kolesnikova@rsu.lv

Kristine.Martinsone@rsu.lv

PSIHOLOĢIJAS
DIENAS